

V. 12 Džanaka: Král v tichu Já

VASIŠTHA pokračoval: Když Džanaka došel takového pochopení, začal jednat jako král a dělal vše, co bylo třeba, s veškerou silou mysli i ducha, bez jakéhokoli pomýlení. Svou mysl nenechal rozptylovat dvorními radovánkami a jednal tak, jako by setrval ve stavu hlubokého spánku.

Od té doby už se nezabýval tím, co získat nebo čemu se vyhnout. Bez zmatků a pochybností žil v přítomnosti. Poznání ho neopouštělo a jeho rozum nebyl zkalen žádnou nečistotou.

Jako když ráno vyjde Slunce nad horizont, vyšlo v srdci krále Džanaky, prostém nečistoty a smutku, světlo Sebepoznání, *čit-átman*. Na vše ve vesmíru pohlížel jako na to, co se zrodilo v důsledku kosmické síly, *čitšakti*. Obdařen Sebepoznáním viděl všechny věci jako Já, jež je neomezené. Pochopil, že vše, co se děje, se děje přirozeně, proto neprožíval vzrušení ani sklíčenost a setrval v klidu a vyrovnanosti. Džanaka se stal mudrcem osvobozeným za života, který se označuje jako *džívanmukta*.

Džanaka vládl ve svém království a jeho Sebepoznání nezáviselo na tom, zda byl obklopen dobrým či zlým. Neustále přebýval ve vědomí Absolutna a zakoušel stav nekonání, ač se druhým jevil jako velmi činorodý. Jeho sklony a podmíněnosti zmizely, a třebaže se zdálo, že je zaměstnán činností, ve skutečnosti setrval ve stavu podobném hlubokému spánku.

Nepřemýšlel o minulosti a neobával se budoucnosti. Žil v přítomném okamžiku se šťastným úsměvem na rtech.

Džanaka dosáhl všeho díky vlastnímu hledání a zkoumání. Podobně jako on by měl člověk pokračovat v dotazování se na Pravdu, dokud nedosáhne hranic takového zkoumání. Sebepoznání neboli poznání Pravdy nedosáhneme uchýlením se k učiteli, *guru*, studiem posvátných knih ani dobře odvedenou prací. Lze toho dosáhnout pouze důkladným zkoumáním a dotazováním inspirovaným společností mudrců a světců. Jediným prostředkem je vnitřní světlo jedince, nic jiného. A je-li vnitřní světlo udržováno při životě, temnota netečnosti a nevědomosti ztratí svoji sílu a moc.

VASIŠTHA pokračoval: Na čluhu poznání, pomocí vnitřního světla, se dá překonat jakkoli těžké trápení. Kdo takové poznání nemá, toho tíží i malá nesnáz. Kdo je tímto poznáním obdařen, ten i kdyby byl na světě sám, bez pomoci a znalosti posvátných textů, snadno se přenesení přes oceán utrpení. Člověk poznání dokončí svoji práci i bez pomoci druhých, na rozdíl od toho, kdo poznání nemá. Proto se má člověk vytrvale snažit tohoto poznání neboli vnitřního světla dosáhnout. Kdo chce vypěstovat ovoce, musí na své zahradě

vytrvale a trpělivě pracovat. Poznání je kořínek, a je-li dobře živen, poskytne kvalitní plody Sebepoznání, poznání Já.

Úsilí a energie, které lidé věnují světským záležitostem, by se měly nasměrovat k získání poznání. Člověk by měl nejprve odstranit otupělost mysli a nedostatek důvtipu, což jsou zdroje utrpení a semínka stromu projeveného světa. To, co je získáno v nebi, na onom světě či na zemi, je získáno tady a teď v důsledku poznání. Oceán projeveného světa lze překonat poznáním, nikoli dobročinností, svatými poutěmi či odříkáním. Kdo je nadán skvělými vlastnostmi, ten je získal též díky poznání. I králové získali své trůny poznáním. Poznání je cesta do nebe, cesta k nejvyššímu dobru, cesta k osvobození.

Právě pomocí poznání může mírumilovný učenec porazit silného soupeře. Poznání neboli vnitřní světlo je onen vzácný kámen mudrců. Kdo jej vlastní, je obdařen vším, co si přeje. Kdo má poznání, snadno dosáhne druhého břehu oceánu projeveného světa. Kdo poznání nemá, ten se v tomto oceánu utopí. Jsou-li rozum a chápání člověka vedeny vnitřním světlem, dosáhne člověk druhého břehu. Jestliže vnitřní světlo schází, podlehně člověk nástrahám a překážkám.

Člověku poznání, jehož mysl není zastřena iluzí, se vyhnou tužby, nedostatky i všechny nepříjemnosti. Skrze vnitřní světlo neboli poznání je celý svět jasně nahlédnut takový, jaký je. A k člověku, který má jasné vidění, nepříjde štěstí ani neštěstí. Tak jako vítr rozežene tmavé mraky zastiňující Slunce, tak poznání, toto vnitřní světlo, zažene temnotu, kterou pocit ega zakrývá Já. Kdo chce vypěstovat obilí, musí nejprve obdělat pole, a kdo se touží ustálit v nejvyšším stavu Vědomí, měl by nejprve očistit svou mysl rozvíjením poznání, tedy rozžehnutím vnitřního světla.